

Džordž Orvel

**NIKO I NIŠTA
U PARIZU
I LONDONU**

OTVORENA KNJIGA
Beograd,
2021.

Naslov originala
George Orwell

Down and Out in Paris and London

Sa engleskog preveo
Mirko Bižić

Džordž Orvel
NIKO I NIŠTA
U PARIZU
I LONDONU

O jadno, štetno stanje siromaštva!

Džefri Čoser

I

Ulica Kok d' or¹, Pariz, sedam sati ujutro. Sa ulice dopire niz besnih, zagušenih povika. Madam Mons, koja drži mali hotel preko puta mog, izašla je na pločnik da se obrati stanarki na trećem spratu. Bose noge je nagurala u klompe, a seda kosa joj je padala oko lica.

Madam Mons: „*Salope! Salope!*”² Koliko puta sam ti rekla da ne gnječiš bube po tapetama? Misliš li da si kupila hotel, a? Zašto ne možeš da ih izbaciš kroz prozor kao svi drugi? *Putain! Salope!*”³

Žena na trećem spratu: „*Vache!*”⁴

Nakon toga je usledio hor raznoraznih uzvika, prozori se otvaraju sa svih strana i pola ulice se uključuje u svađu. Graja je naglo utihnula deset minuta kasnije, kada je projahao konjički odred, a ljudi prestali da viču da bi gledali konjanike.

¹ Orvel je ulicu u kojoj je nekada živeo *Rue du Pot de Fer* (Ulica gvozdеног ćupa) preimenovao u *Rue du Coq d'Or* (Ulica zlatnog petla). *Sve napomene u daljem tekstu potiču od prevodioca. Napomene autora su posebno istaknute.*

² Droljo! Droljo!

³ Kurvo! Droljo!

⁴ Kravo!

Beležim ovu scenu kako bih preneo tek delić duha ulice Kok d'or. Nije da su svađe bile jedino što se ovde događalo – ali, ipak, retko bi nam prošlo jutro bez barem jednog ispada ovakve vrste. Svađe, turbobni uzvici uličnih prodavaca, galama dece koja jure za korom pomorandže koju šutiraju po pločniku, a noću glasno pevanje i kiseli zadah kolica sa smećem sačinjavali su atmosferu te ulice.

Bila je to vrlo uska ulica – klisura između visokih, leproznih kuća, nagnutih jedna prema drugoj u čudnim položajima, kao da su sve zamrznute usred pada. Sve te kuće su bile hoteli i bile su do krova pretrpane stanarima, uglavnom Poljacima, Arapima i Italijanima. U prizemlju hotela bili su sćučšni *bistroi*, gde si mogao da se napiješ za vrednost jednog šilinga. Subotom uveče je otprilike trećina muškog stanovništva te četvrti bila pijana. Bilo je tuča oko žena, a arapski fizički radnici koji su živeli u najjeftinijim hotelima ulazili su u neke tajanstvene sukobe, koje su rešavali boreći se stolicama a povremeno i revolverima. Noću bi policajci prolazili ulicom isključivo u paru. Mesto je bilo prilično bučno i opasno. A ipak su u toj larmi i prljavštini živeli obični i pošteni francuski vlasnici trgovina, pekari, pralje i tome slično, koji su se držali po strani i u tišini gomilali prava mala bogatstva. Bio je to sasvim tipičan sirotinjski kraj Pariza.

Moj hotel se zvao *Kod tri vrapca*, mračni, bučni zečinjak sa pet spratova, izdeljen drvenim pregradama na četrdeset soba. Sobe su bile male i većito jezivo prljave, jer nije bilo spremačice, a madam F., *patronne*⁵, nije imala vremena za bilo kakvo čišćenje. Zidovi su bili tanji od šibice, a da bi se sakrile pukotine bili su prekriveni višestrukim slojevima ružičastog papira, koji se odlepljivao i služio kao dom bezbrojnim bubama. Oko ivica plafona su dugačke povorke buba marširale čitavog dana kao kolone vojnika, a noću su silazile očajnički gladne, tako da je svako ko je tu boravio morao da ustaje na svakih nekoliko sati i ubija ih na buljuka. Ponekad bi neko kada bube postanu previše nesnosne palio sumpor

---

⁵ Gazdarica.

i proterivao ih u sledeću sobu; na šta bi stanar susedne sobe i sam palio sumpor, i vraćao bube nazad. Bilo je to prljavo mesto, ali je ličilo na dom, pošto su madam F. i njen muž bili dobri ljudi. Kiri-ja za sobe varirala je između trideset i pedeset franaka nedeljno.

Stanari su bili ljudi u prolazu, uglavnom stranci, koji su se pojavljivali bez prtljaga, ostajali po nedelju dana i zatim ponovo nestajali. Bavili su svim mogućim poslovima – bilo je tu obućara, zidara, kamenorezaca, fizičkih radnika, studenata, prostitutki, onih koji su sakupljali stare krpe. Neki od njih bili su neverovatno siromašni. U jednoj od soba u potkrovlju boravio je bugarski student koji je pravio pomodne cipele za američko tržište. Od šest do dvanaest je sedeo na svom krevetu praveći po desetak pari cipela i zarađujući za to trideset pet franaka; ostatak dana je išao na predavanja na Sorboni. Studirao je crkvena pitanja, pa su teološke knjige ležale otvorene i razbacane po trščanom podu njegove sobe. U drugoj sobi su živeli jedna Ruskinja i njen sin, koji je sebe nazivao umetnikom. Majka je radila šesnaest sati dnevno, krpeći čarape za dvadeset pet santima po komadu, dok je sin, uredno odeven, dokoličio po kafeima na Monparnasu. Jedna soba je izdavana dvojici stanara, od kojih je jedan radio noću a drugi danju. U jednoj sobi je udovac delio krevet sa svoje dve odrasle ćerke, obe tuberkulozne.

U hotelu je bilo ekscentričnih ličnosti. Pariske sirotinjske četvrti bile su okupljalište za čudake – ljude koji su zapali u samotnjačku, suludu životnu kolotečinu i odustali od pokušaja da budu normalni ili pristojni. Siromaštvo ih je oslobađalo uobičajenih normi u ponašanju, baš kao što novac oslobađa ljude od rada. Neki od stanara našeg hotela živeli su neopisivo čudnim životima.

Na primer, bili su tu Ružijeovi, stari, otrcani, patuljasti par koji se bavio neobičnom trgovinom. Prodavali su razglednice na bulevaru Sen Mišel. Neobično je bilo što su razglednice prodavane u zapečaćenim kovertama kao da su pornografske, ali su zapravo bile fotografije zamkova na Loari; kupci bi ovo otkrili tek kada

bi bilo prekasno, i naravno da se nikada nisu žalili. Ružijeovi su zarađivali otprilike stotinu franaka nedeljno, i strogim ekonomisanjem uspevali su da budu uvek napola gladni i napola pijani. Soba im je bila toliko prljava da je čovek mogao da je nanjuši sa sprata ispod njih. Po rečima madam F., nijedno od Ružijeovih nije prevuklo odeću već četiri godine.

Tu je bio i Anri, koji je radio u gradskoj kanalizaciji. Bio je visok, melanholičan čovek kovrdžave kose, prilično romantičnog izgleda u svojim dubokim čizmama kakve su nosili radnici u gradskoj kanalizaciji. Anrijeva specifičnost je bila u tome što, osim ponekad na poslu, doslovno danima nije govorio. Samo godinu dana ranije bio je šofer u dobroj firmi i štedeo novac. Jednog dana se zaljubio, i kada ga je devojka odbila izgubio je živce i istukao je. Kada je dobila batine, devojka se očajnički zaljubila u Anrija, dve nedelje su živeli zajedno i profučkali hiljadu franaka Anrijevog novca. Onda je devojka postala neverna; Anri joj je zario nož u mišicu i poslali su ga u zatvor na šest meseci. Čim je izbode na, devojka se zaljubila u Anrija više nego ikad, pa su se pomirili i dogovorili da, kad Anri izađe iz zatvora, kupi taksi, a njih dvoje da se venčaju i skrase. Dve nedelje nakon tog dogovora, devojka ga je ponovo prevarila i, kada je Anri izašao, bila je u drugom stanju, pa je Anri nije ponovo ubadao nožem. Podigao je svu svoju ušteđevinu i započeo turneju pijančenja koja se završila tako što je završio u zatvoru na još mesec dana; posle toga je počeo da radi u kanalizaciji. Ništa nije moglo da namami Anrija da govori. Ako biste ga pitali zašto radi u kanalizaciji nikada nije odgovarao, nego bi samo prekrstio ruke oponašajući lisice, i trznuo glavom ka jugu, u pravcu zatvora. Loša sreća kao da ga je preko noći pretvorila u maloumnika.

Zatim je tu bio i R., Englez koji je šest meseci godišnje živeo u Patniju sa roditeljima, a šest meseci u Francuskoj. Za vreme koje je provodio u Francuskoj pio je četiri litra vina dnevno, a subotom šest litara; jednom je otputovao sve do Azorskih ostrva, jer je vino

tamo bilo jeftinije nego bilo gde drugo u Evropi. On je bio blago, pripitomljeno stvorenje, nikada nije bio bučan ili svadljiv, i nikada trezan. Ležao je u krevetu do podneva, a od podneva pa do ponoći sedeo je u svom uglu bistroa, tiho i metodično se nalivajući pićem. Dok se nalivao, pričao je prefinjenim, ženskastim glasom o stilskom nameštaju. Osim mene, R. je bio jedini Englez u kvartu.

Bilo je mnoštvo drugih ljudi koji su vodili živote podjednako ekscentrične kao što su ovi opisani: mesje Žil, Rumun koji je imao stakleno oko, ali nije hteo to da prizna; Fure, kamenorezac iz Limuzena; škrtica Rikol – međutim, on je umro pre mog dolaska; stari Loran, sakupljač bačenih krpa, koji je kopirao svoj potpis sa parčeta papira iz svog džepa. Kada bi čovek imao vremena, bilo bi zanimljivo napisati biografije nekih od njih. Ja pokušavam da opišem ljude iz naše četvrti, ne iz puke radoznalosti, već zbog toga što su svi oni deo ove priče. Beda je ono o čemu pišem, a ja sam imao prvi kontakt sa bedom upravo u ovom sirotinjskom kvartu. Njegova prljavština i čudni životi njegovih stanovnika bili su moja prva praktična pouka o bedi, a potom i pozadina mojih iskustava. Iz tog razloga se trudim dočarati kako je život tamo izgledao.

II

Život u četvrti. Na primer, naš bistro u prizemlju hotela *Kod tri vrapca*. Sićušna prostorija sa ciglenim podom, stolovima natopljenim vinom, i fotografijom sahrane ispod koje je pisalo *Credit est mort*⁶; radnici sa crvenim maramama oko vrata seku kobasice velikim noževima na sklapanje; madam F., čudesna seoska žena iz Overnja sa licem uporne i odlučne krave, po ceo dan pije malagu „za stomak”; bacanje kocke za izbor aperitiva; pesme o *Les Fraises et Les Framboises*⁷, i o Madlon, koja je rekla, „*Comment épouser un soldat, moi qui aime tout le régiment?*”⁸; napadno ljubakanje na javnom mestu. Pola hotela se uveče sastajalo u bistrou. Voleo bih da može da se pronade pab u Londonu da je makar jednu četvrtinu toliko veseo koliko je naš bistro.

U bistrou su mogli da se čuju uvrnuti razgovori. Kao primer ću vam navesti priču Šarlija, koji je i sam po sebi lokalni fenomen.

Šarli je bio mlada nada porodice, pristojno obrazovan, pobegao je od kuće i živeo od povremenih novčanih pošiljki od roditelja. Zamislite ga veoma rumenog i mladog, glatkih obraza i mekane smeđe kose, usana izuzetno crvenih i vlažnih, poput tresanja – klasičan primer dobrog dečaka. Stopala su mu bila veoma mala, ruke nenormalno kratke, šake punačke kao bebine. Imao je

---

⁶ Veresija je umrla.

⁷ Jagode i maline.

⁸ Kako da se udam za jednog vojnika, kada volim čitav puk?